

Vaikų ir jaunuolių globa

Sužinok savo teises!

KURKIME EUROPA VAIKAMS IR SU VAIKAIS

SOS CHILDREN'S
VILLAGES
INTERNATIONAL

Co-funded by the Rights,
Equality and Citizenship (REC)
Programme of the European Union

Vaikų ir jaunuolių globa

Sužinok savo teises!

Kurkime Europą vaikams ir su vaikais

www.coe.int/children

Europos Taryba

Turinys

Grafinis dizainas: „The Big Family“
Iliustracijos: Melinda Julienne / © Europos Taryba
© Europos Taryba, 2009 m. lapkritis
Europos Taryba
F-67075 Strasbourg Cedex

Išversta Lietuvoje LPF „SOS vaikų kaimų Lietuvoje draugija“
Išspausdinta parėmus Europos Komisijai
2017m.

▶	Įvadas	5
▲	1. Sprendimų priėmimo etapas <i>Naudojimas savo teisėmis priimant geriausių sprendimų dėl globos</i>	13
▲	2. Globos etapas <i>Tavo gyvenimas alternatyvios globos atveju</i>	19
◆	3. Globos nutraukimas <i>Kas bus paskui?</i>	27
▼	4. Išsakyk savo nuomonę! <i>Naudokis savo teise dalyvauti sprendimuose</i>	31
▲	Žodynėlis <i>Ką tai iš tiesų reiškia?</i>	35
▶	Sužinok daugiau ir dalyvauk!	39

Apie ką šis bukletas?

Trys jaunuoliai dalinsis savo ir kitų globojamų vaikų bei paauglių istorijomis. Tai padės tau geriau suprasti savo, kaip jauno globojamo asmens, teises ir, ar šios teisės yra gerbiamos. Taip pat bus aprašyta keletas konkrečių globos metu kylančių problemų pavyzdžių; jie turėtų padėti priimti tinkamus sprendimus ir pagerinti tavo ir socialinių darbuotojų bendravimą.

Kai žinosi savo teises ir kaip jomis naudotis kasdieniame gyvenime, galėsi laisviau išreikšti savo nuomonę ir imsisi aktyvaus vaidmens globos metu.¹

Kas yra alternatyvi globa?

Visi vaikai turi augti globojami suaugusiųjų.² Europoje yra daug vaikų ir jaunuolių, kurie negali gyventi su savo tėvais. Taip nutinka dėl to, kad tikroji vaiko šeima turi didelių rūpesčių ir negali suteikti tinkamos šeimyniškos globos, o kartais taip yra, nes vaikų tėvai mirę.

Kai tėvai negali suteikti reikalingos priežiūros, jų vaikai gali patekti į tam tikrą vietą, kur kiti suaugusieji imsis atsakomybės jais rūpintis. Tai vadinama „alternatyvia globa“. Yra įvairių alternatyvios globos formų. Vaikai ir jaunuoliai gali būti apgyvendinti pas giminaičius, mažomis ar didesnėmis grupėmis, namuose, panašiuose į nedidelę šeimą arba globėjo šeimoje. Visi šie sprendimai yra alternatyva tėvų globai. Štai kodėl jie vadinami „alternatyvia globa“.

Žodynėlis 35 psl.: *ką tai iš tikrųjų reiškia?*

¹ Šio bukletu išnašose nurodomi kai kurie Jungtinių Tautų straipsniai ir nesudėtingai paaiškinta jų prasmė Vaiko teisių konvencija.

² Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvencijos (JT/TK) **9 straipsnyje** rašoma apie tavo teisę gyventi su savo tėvais, nebent tai darytų tau neigiamą įtaką.

Piteris, Renaldas ir Raluka kilę iš skirtingų Europos šalių ir jiems taikoma alternatyvi globa. Vieną dieną jie susitiko tarptautiniame jaunimo renginyje, skirtame įvairiose Europos šalyse globos sąlygomis gyvenančiam jaunimui.

Alternatyvi globa gali trukti kelias dienas ar savaites, arba net daugelį metų, kol vaikas sulauks pilnametystės, baigs mokslus arba pasitaisys jo šeimos padėtis. Kai vaikai yra įvaikinami, jie tampa įtėvių sūnumis ar dukromis. Vadinasi, tai jau nėra alternatyvi globa. Anksčiau vaikai, kuriems reikėjo alternatyvios globos, dažnai būdavo apgyvendinami didelėse įstaigose, kur kartu gyvendavo kokie 300 vaikų, o sąlygos kartais būdavo siaubingos. Bet dabar žinoma, kad toks globos būdas vaikų poreikių neatitinka, ir Europos šalys ima uždarinėti šias dideles įstaigas. Dabar taikomi kitokie alternatyvios globos būdai, kai keletas vaikų gyvena į šeimą panašioje aplinkoje, o jeigu vaikui geriau – net su savo broliais ir seserimis. Vaikai ir jaunuoliai, gyvenantys alternatyvios globos sąlygomis, turi tokias pačias teises kaip vaikai, kurie gyvena savo tikroje šeimoje. Vyriausybės ir organizacijos yra atsakingos už tai, kad šios teisės būtų gerbiamos ir saugomos. 3 O tai kokios tos teisės? Ir kaip jos veikia vaiko kasdieninį gyvenimą?

 Žodynėlis 35 psl.

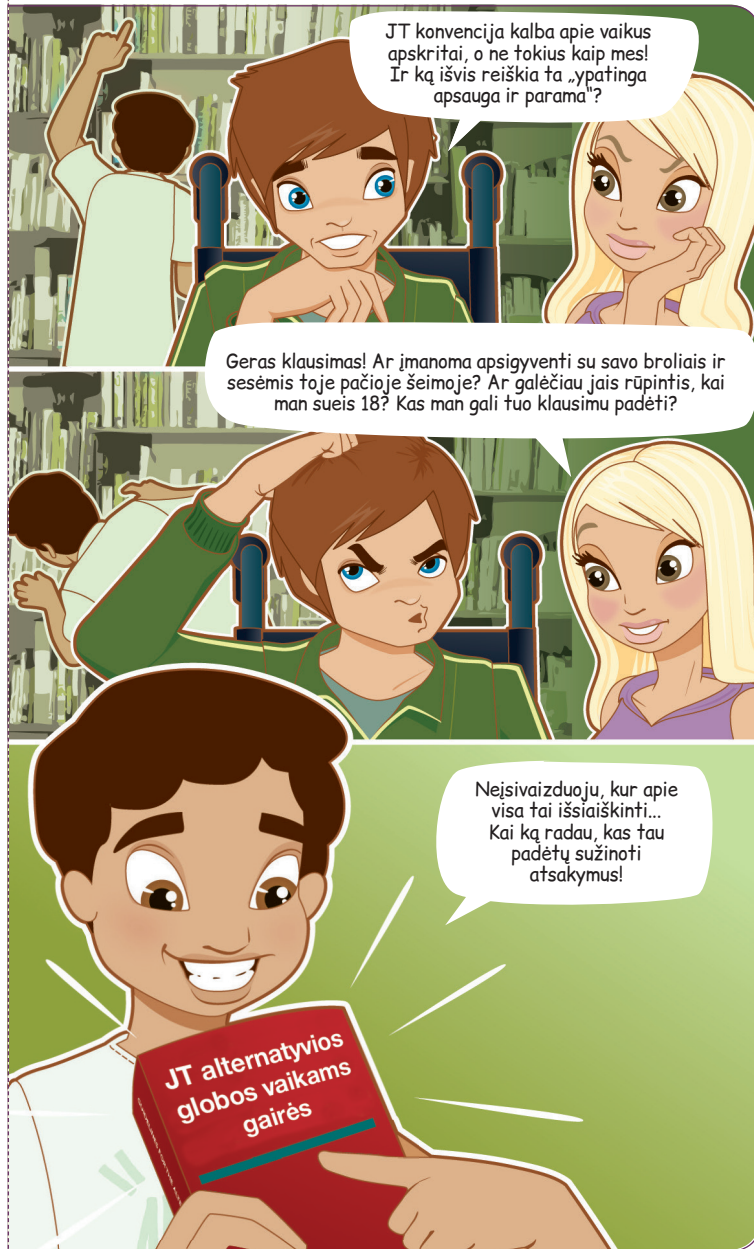
3 JTGTK 2 straipsnyje teigiama, kad vyriausybės pareiga yra užtikrinti, jog būtų gerbiamos visos tavo teisės.

Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvencija

Visi vaikai ir jaunuoliai iki 18 metų visame pasaulyje turi teises, kurias gina Jungtinės Tautos (JT). Šias teises galite rasti dokumente, vadinamame JTGTK. Tai tarptautinė sutartis tarp šalių, kuri buvo priimta 1989 metais. Visos Europos šalys ir daugelis pasaulio šalių pripažino šią sutartį. Tai reiškia, kad šios šalys sutarė puoselėti ir gerbti visas šioje konvencijoje surašytas teises.

 Žodynėlis 35 psl.

Jungtinių Tautų gairės

Tai dokumentas, vadinamas „Alternatyvios globos vaikams gairėmis“. Šiose gairėse paaiškintos vaikų ir jaunimo, kuriems taikoma alternatyvi globa, teisės. Ten dar yra nurodymų vyriausybei, ką ji turėtų iš anksto daryti, kad vaikams nereikėtų būti atskiriamams nuo savo tikrosios šeimos. Šias gaires sukūrė vyriausybės, organizacijos ir patys vaikai bei jaunuoliai. Kitaip nei JT Vaiko teisių konvencija, šios gairės nėra „teisiškai privalomos“, arba kitaip sakant – nėra įstatymas. Bet jas priėmė JT Generalinė Asamblėja, todėl jos praverčia vyriausybei gerinti alternatyvią vaikų ir jaunimo globą.

Europos Tarybos rekomendacija dėl globos įstaigose gyvenančių vaikų teisių

Šioje rekomendacijoje Europos Taryba ragina vyriausybes Europoje skirti dėmesį, kad globos įstaigose gyvenančiais vaikais būtų kokybiškai pasirūpinta. Ši rekomendacija taip pat nustato konkrečias globos įstaigose gyvenančių vaikų teises, o kartu ir tvarką, kaip tų teisių turi būti laikomasi.

SOS vaikų kaimai kartu su Tarptautine globėjų organizacija (IFCO) ir Tarptautine švietėjiškų bendrijų federacija (FICE) sukūrė standartus, kurie padėtų vaikų globojančioms organizacijoms ir asmenims.

Globos patirties turintys vaikai ir jaunuoliai iš 32 šalių prisidėjo prie šio projekto, kad jis taptų prasmingas tiek globėjams, tiek ir kitiems vaikams. 2007 m. birželį jaunuoliai Europos Parlamentui pateikė standartus (www.quality4children.info) ir paprašė, kad vyriausybės juos taikytų ir taip pagerintų alternatyvią globą.

Išklausk mūsų ir mūsų draugų istorijų! Taip daugiau sužinosi apie savo teises ir alternatyvią globą!

Kad ir kur gyventum, kad ir kas būtum, visi turi tas pačias teises. Tau turi būti suteikiama visokeriopa pagalba, kad visos šios teisės būtų įgyvendintos.

Ko gali paklausti

Žinok, kaip galėtum susisiekti su savo socialiniu darbuotoju!

Kai reikės priimti sprendimus, tikriausiai teks susitikti su daug naujų žmonių ir kils nemažai klausimų. Todėl svarbu žinoti, su kuo ir kaip susisiekti ir išsiaiškinti rūpimus klausimus.

Tavo socialinio darbuotojo vardas:

Tavo socialinio darbuotojo telefono numeris:

Susėskite su socialiniu darbuotoju ir aptarkite tai:

Kai reikės priimti sprendimus, kaip dažnai socialinis darbuotojas tau galės skirti laiko?

Kiek laiko jis galės praleisti su tavimi asmeniškai?

Kaip greitai jis galėtų atsakyti į tavo telefono skambučius?

Į ką reikėtų kreiptis, jei nepavyks susisiekti su socialiniu darbuotoju, o reikės ką nors skubiai aptarti?

Kito asmens vardas:

Telefono numeris:

Kuo vardu tavo socialinio darbuotojo viršininkas, jeigu su socialiniu darbuotoju kiltų rūpesčių?

Vardas ir pavardė:

Telefono numeris:

Kartu mes nutarsime,
kas būtų geriausia
Piteriui.

Naudojimasis savo teisėmis priimant geriausių sprendimų dėl globos

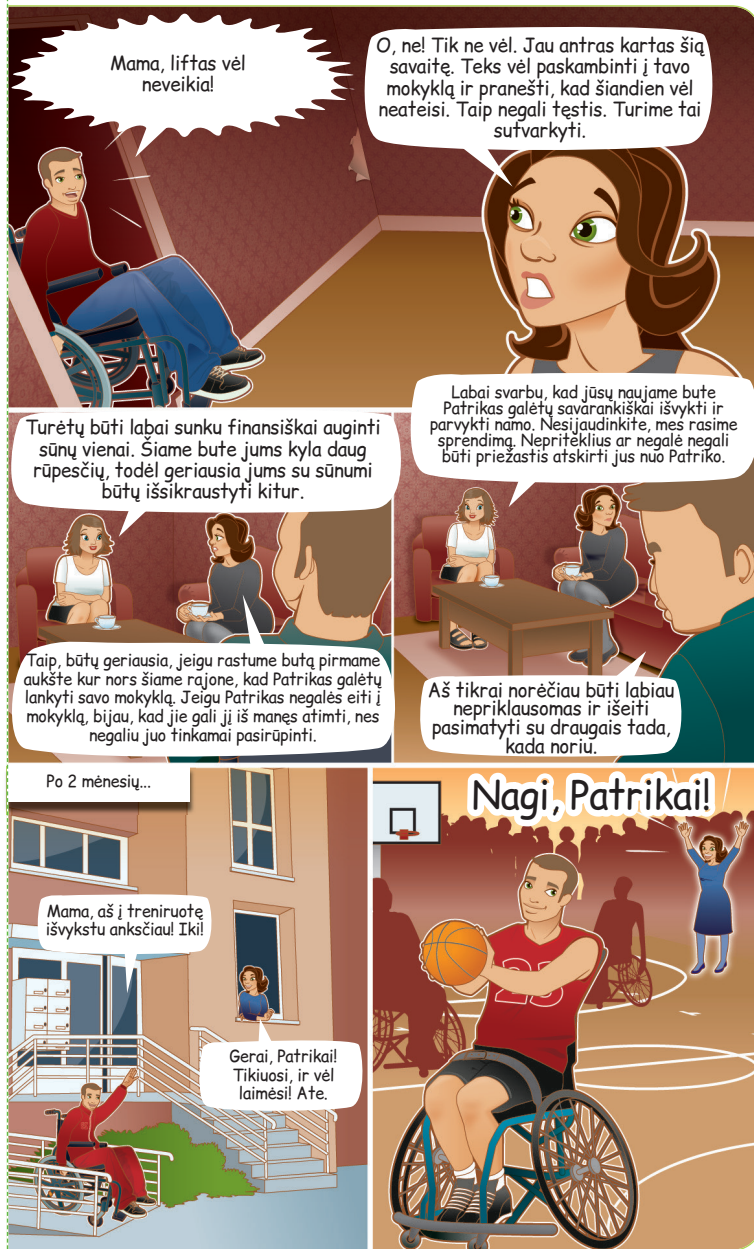
Šeima yra geriausia aplinka vaikams ir jaunimui augti.⁴

Vyriausybė turėtų daryti viską, kas įmanoma, kad tu augtum su savo šeima. Į tai įeina pagalba tavo tėvams, seneliams, tetoms, dėdėms ir vyresniems broliams bei seserims, kad jie būtų tinkami globėjai. Tačiau kartais gali tekti tave atskirti nuo šeimos tavo paties labui. Tokiu atveju trumpesnį ar ilgesnį laiką tau gali būti suteikta alternatyvi globa. Šiame skyriuje aprašomos tavo teisės, kai reikia priimti sprendimą dėl globos, aptariamą vadinamasis „sprendimų priėmimo etapas“.

Kai jūsų šeimai reikia pagalbos

Jeigu jūsų šeima turi tiek daug problemų, kad negali tavimi tinkamai pasirūpinti, tu ir tavo šeima turi teisę prašyti ir gauti pagalbą iš vaikų priežiūros tarnybų. Tuo metu apie kiekvieną priimamą sprendimą reikia pagalvoti: koks geriausias variantas yra tavo gerovei ir asmeniniam tobulėjimui.

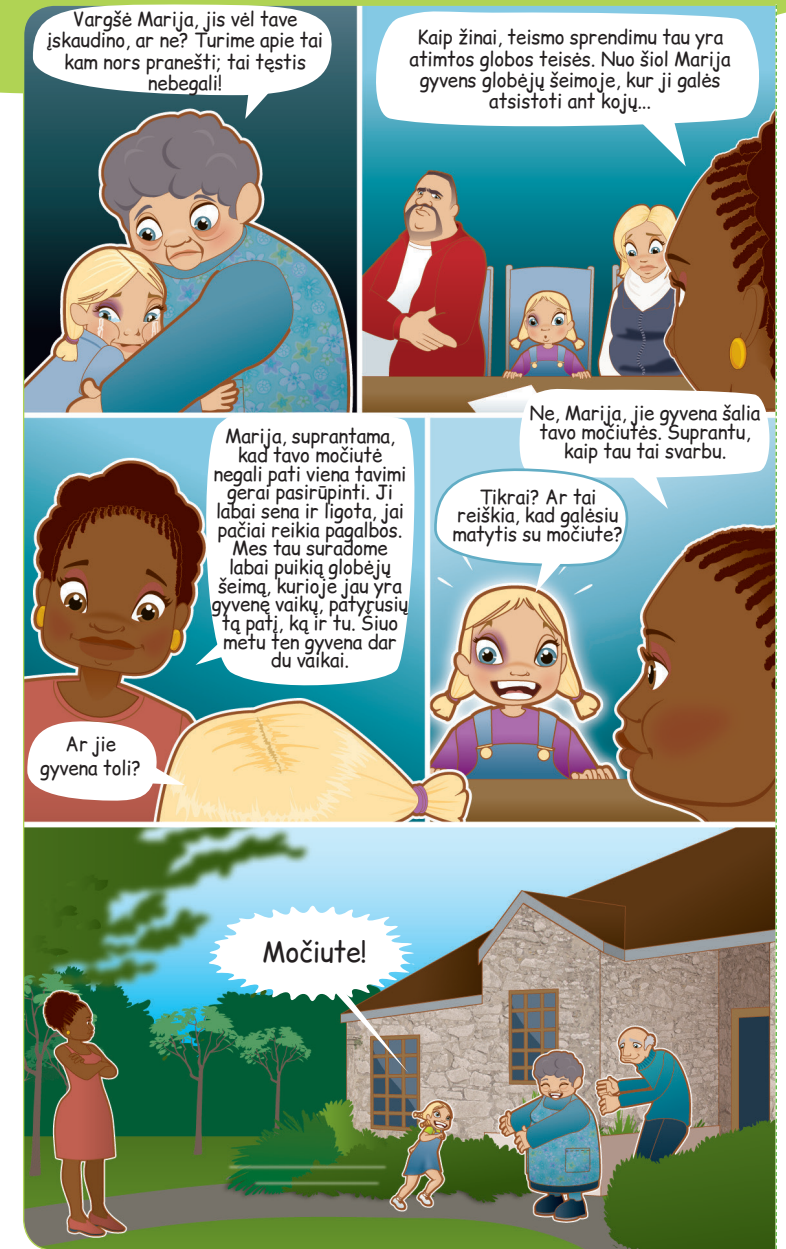

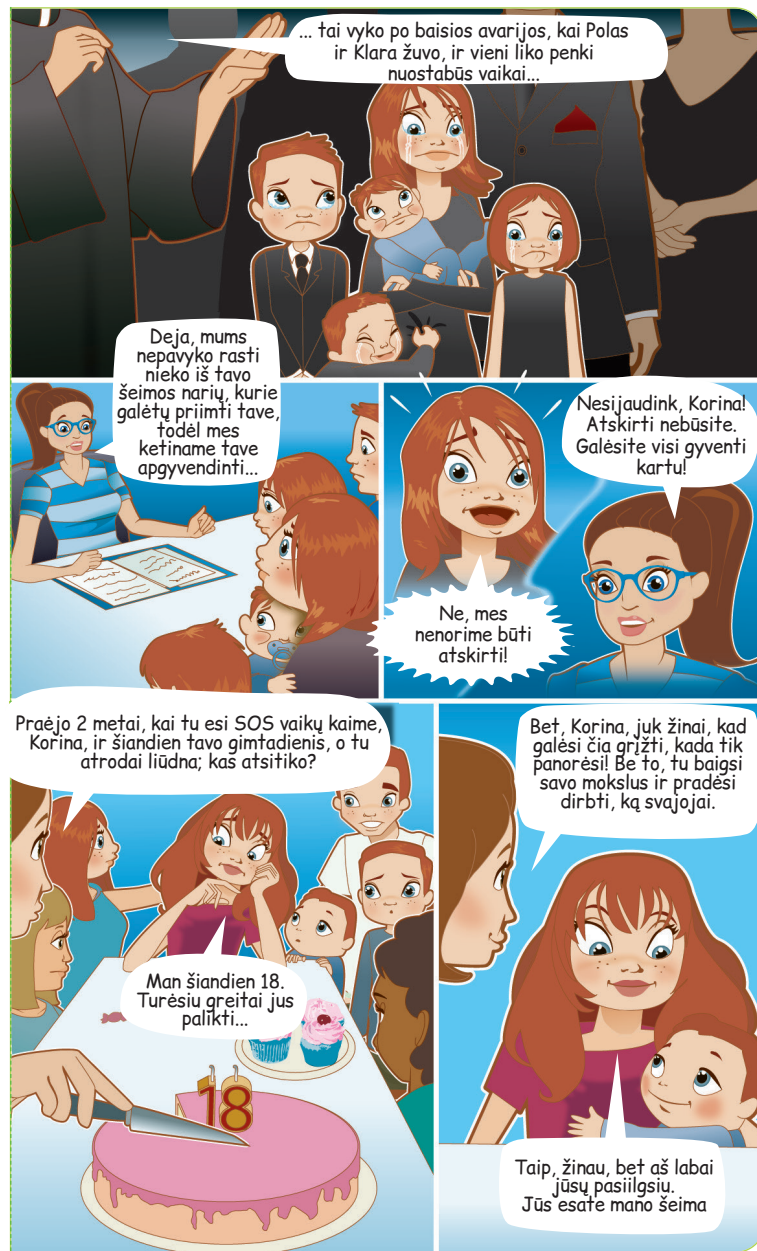
Kas nusprendžia, ar jums reikia alternatyvios globos, ir kaip?

Pirmasis vietinių įstaigų darbas yra padėti jūsų šeimai įveikti sunkumus ir išvengti išsiskyrimo. 5 Bet jei negauni reikiamos globos ir tau nebėra saugu augti ir vystytis savo šeimoje, tada reikia priimti sprendimą dėl alternatyvios globos. Nuspręsti vaikui paskirti globą nėra lengva, ir visi, kas su tuo susiję, turėtų tarpusavyje bendradarbiauti ir atidžiai įsiklausyti į skirtingas nuomones. Visų svarbiausia yra tavo norai ir poreikiai. 5 JTGTK **18 straipsnyje** rašoma, kad tu turi teisę būti auginamas savo tėvų, o tavo tėvai turėtų gauti tinkamus nurodymus, kaip rūpintis tavimi. Konvencijos 26 straipsnyje aprašoma tavo teisė gauti pagalbą iš vyriausybės, jeigu patiri nepriteklių.

Kaip alternatyvi globa gali patenkinti tavo poreikius ir norus?

Tavo gyvenimo aplinkybės ir poreikiai yra individualūs (kaip rodo Patriko pavyzdys, ne visada lengva juos patenkinti). Tavo išskirtinę padėtį reikia gerbti, kad galėtum pasiekti geriausia, kas įmanoma tavo atveju. Pavyzdžiui, alternatyvi globa turėtų būti paskirta kuo arčiau tavo rajono, kad galėtum ir toliau lankyti tą pačią mokyklą ir išsaugoti savo draugus. Tavo religinė ir kultūrinė aplinka taip pat turi būti gerbiama. 6 Turi būti atsižvelgiama į vaikų ir jaunuolių, turinčių specialių poreikių (neįgalumą, psichologinių, elgesio ar sveikatos problemų) interesus. 6 JTGTK **14 straipsnyje** rašoma apie tavo teisę mąstyti ir tikėti tuo, ką nori, bei praktikuoti savo religiją tol, kol tai nepažeidžia kitų žmonių teisių. Konvencijos 30 straipsnyje sakoma, kad tu turi teisę puoselėti savo kultūrą, kalbą ir religiją.

Ar turi teisę pareikšti savo nuomonę dėl globos?

Taip! Visi vaikai ir jaunuoliai turi teisę dalyvauti priimant sprendimus, kurie susiję su jais pačiais. Kiekvieno sprendimų priėmimo proceso etapo metu, kai sprendžiama dėl globos, turi būti atsižvelgta į tavo nuomonę. Tu turi teisę sužinoti savo teises ir pasirinkimo galimybes. 9 Informacija, kurią gauni, turi būti lengvai suprantama, o jeigu taip nėra, kas nors turi tau viską paaiškinti.

Ar tau gali būti pritaikyta alternatyvi globa vienoje vietoje su tavo tikrais broliais ir seserimis?

Kai šeimą užgriūna sunkumai, tai turi įtakos visiems vaikams. Reikia jais pasirūpinti ne atskirai, bet visais kartu, kaip broliais ir seserimis.

Kol jums su broliais ir seserimis yra pritaikyta alternatyvi globa, jūs visi turėtumėte likti kartu, jei tai yra jūsų naudai.

7 JTGTK **12 straipsnyje** rašoma, kad tu turi teisę išsakyti savo nuomonę, kai suaugusieji priima su tavimi susijusius sprendimus, ir į tavo žodžius turi būti atsižvelgiama.

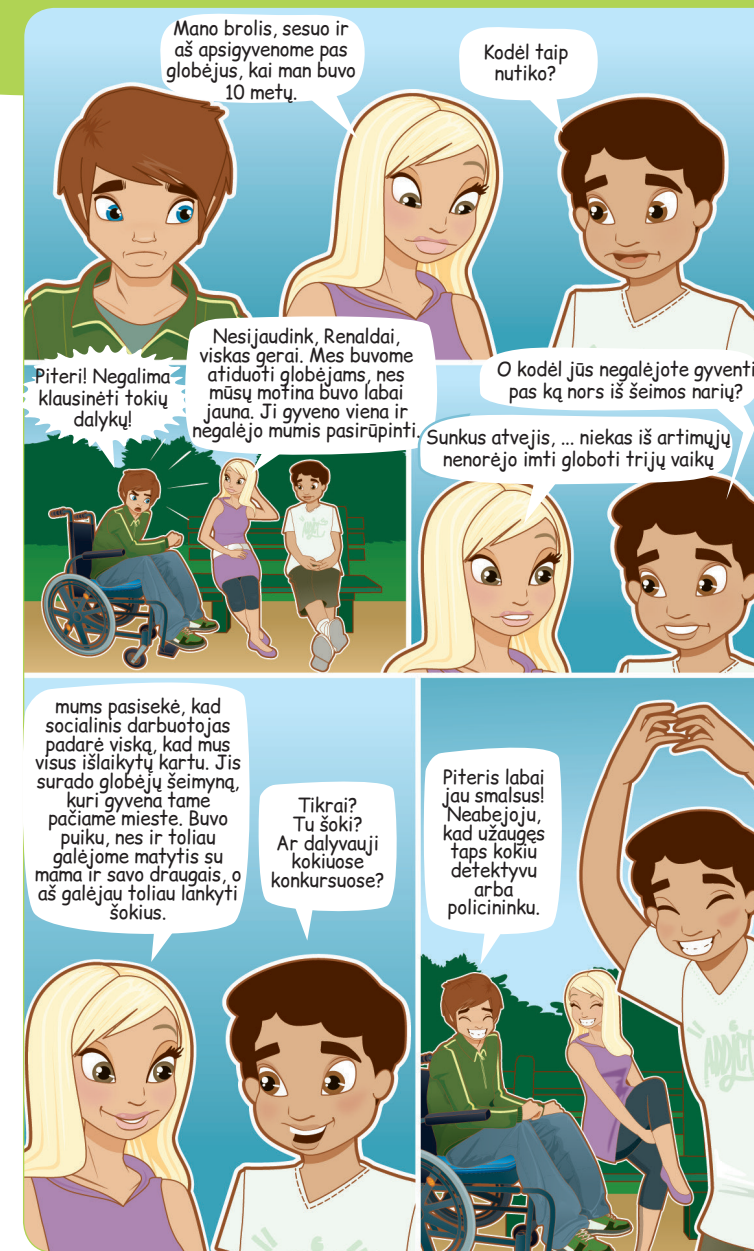
8 JTGTK **17 straipsnyje** aiškinama apie tavo teisę gauti informaciją, kuri yra svarbi tavo sveikatai ir gerovei. Konvencijos **42 straipsnyje** rašoma, kad vyriausybės turėtų pasirūpinti, jog tu žinotum apie savo teises. Suaugusieji irgi turėtų žinoti tavo teises ir padėti tau apie jas sužinoti.

Tačiau sprendžiant, ar broliai ir seserys turėtų gyventi kartu, turi būti atsakyta į šiuos klausimus:

- ▶ Kas yra naudingiausia kiekvienam iš brolių ir seserų?
- ▶ Ką mano kiekvienas vaikas ar jaunuolis?
- ▶ Jei kartu su savo broliais ir seserimis apgyvendintas nebūtum, tau visada turėtų būti leidžiama su jais bendrauti, nebent tai būtų žalinga tau pačiam.

Tau pritaikoma alternatyvi globa. Kas bus toliau?

Po to, kai parenkama alternatyvios globos forma, turi vykti persikėlimo etapas, ir jam reikia gerai pasiruošti. Tavo būsimi globėjai ir socialinis darbuotojas turi suteikti tau visą būtiną pagalbą. Apie tai, kaip viskas vyks, jie turi pranešti tau iš anksto. Jeigu įmanoma, dalyvauti turėtų ir tavo tikroji šeima.

Paruošimas susitikimui

Kaip jam pasiruošti?

Per susitikimus, turėtum papasakoti apie savo poreikius, norus bei idėjas, ir būti pasirengęs užduoti klausimų dėl globos, jeigu kas nors neaišku. Geriausias būdas pasiruošti yra skirti truputį laiko susirašyti savo tikslus, ir kaip, tavo manymu, juos būtų galima geriausiai pasiekti. Pasinaudok klausimais ir paliktais tuščiais tarpais, kuriuose gali pasižymėti, ką aptarsite su socialiniu darbuotoju ar globos planavimo grupe.

Kokie tavo asmeniniai tikslai šiais metais? (Į tikslus gali įtraukti tai, ką norėtum pakeisti, ką šiais metais tikiesi išmokti arba pasiekti ir t. t.)

Kokių dalykų ar veiklos nemėgsti?

Kokių turi pasiūlymų, kaip tavo globos planas galėtų atitikti asmeninius poreikius?

Paklausk savo globėjo ar socialinio darbuotojo, kada vyks kiti du susitikimai.

Kai jūsų šeimai reikia pagalbos

Kiekvienas globojamas vaikas ir jaunuolis privalo turėti asmeninį jam pritaiktą globos planą. Tavo globos planą turi kurti ir reguliariai peržiūrėti socialinių darbuotojų ir psichologų komanda kartu su tavimi, globėjais ir tavo tikrąja šeima. Planas turi apimti visą globos laikotarpį: nuo tada, kai paskiriama alternatyvi globa, iki laiko, kai globa nebereikalinga. Planas gali būti pratęstas ir globai pasibaigus. Šis planas apibrėžia, ko tau reikia, kaip padaryti, kad šie poreikiai būtų patenkinti ir kas už tai atsakingas. Planas keičiamas, pasikeitus tavo ar tavo šeimos situacijai. Maždaug du kartus per metus reikia susitikti ir peržiūrėti tavo individualų globos planą.

Žodynelis 35 psl.: *ką tai iš tikrųjų reiškia?*

9 JTVTK 25 straipsnyje rašoma kad, jei tau paskirta alternatyvi globa, tai tu turi teisę reguliariai savo globą įvertinti ir pamatyti, ar ji vis dar geriausiai atitinka tavo poreikius.

Nepriklausomai nuo to, ar globa tau paskirta trumpam ar ilgam laikotarpiui, svarbu, kad jaustumėsi saugus ir vertinamas. Šiame skyriuje paaiškinamos tavo teisės globos metu.

Ką turėtum žinoti apie savo globėjus?

Tavo globėjai – ar tai būtų globėjai šeimoje, globėjai SOS vaikų kaime, šeima arba globėjai dienos priežiūros centre – tau yra labai svarbūs asmenys. Tavo santykiai su jais turėtų būti pastovūs ir grįsti abipusiu supratimu bei pagarba. Jie turėtų tau rodyti asmeninį dėmesį ir padėti geriausiai išnaudoti savo galimybes. Globėjai turėtų būti kruopščiai atrinkti ir apmokyti teikti tinkamą globą. Jie turi turėti geras darbo sąlygas, kad gerai atliktų savo pareigas.

Taigi, Dženifer, turiu tau gerų naujienų. Mes tau radome globėjų šeimą, gyvenančią kaimo vietovėje. Ar kas negerai? Neatrodai labai laiminga.

Kaimas yra puikus! Tik kur aš eisiu melstis?

Nesijaudink, Dženifer, jų namas yra tik 15 minučių nuo miesto. Galėsi lengvai nuvykti į savo garbinimo vietą autobusu.

Man tai labai svarbu. Tikiuosi, kad mano globėjų šeima irgi tai supras.

Galime paplanuoti tai kartu. Mes kartu galėsime tavo naujai globėjų šeimai papasakoti apie tavo religinę veiklą ir kiek ji tau svarbi.

Ar jie žino, kad aš negaliu valgyti mėsos. Juk jie manęs nelaikys kokia keistuole?

Ne, taip tikrai nebus, ir tavo religija ne problema. Gal susėskime ir sudarykime maisto produktų sąrašą, kad viską turėtum pasiruošusi jau iš anksto.

Aš tokia laiminga! Tikrai nerimavau, kad mano įsitikinimų niekas nepaisys.

Kaip turėtų atrodyti tavo alternatyvios globos vieta?

Kol tau paskirta globa, tu turi teisę gyventi geromis sąlygomis. Tavo globėjai užtikrins, kad tu jaustumėsi patogiai, saugiai, gyventum sveikomis sąlygomis ir turėtum galimybes mokytis bei įsitrauktum į bendruomenės gyvenimą. Tu taip pat turi teisę į geros kokybės sveikatos priežiūros paslaugas ir reguliarią apžiūrą. Jei tavo gyvenimo sąlygos neatitinka šių poreikių, vaikų priežiūros tarnybos yra atsakingos surasti sprendimą.

Kokios yra vaikų su specialiais poreikiais teisės?

Jei esi neįgalus, turi teisę į tokią pat kokybišką priežiūrą kaip ir visi kiti vaikai ir jaunuoliai. 11 Tu privalai gauti gydymą, būtiną tavo gerai savijautai.

Tavo globėjas turi imtis visų reikiamų priemonių, kad tavo gyvenamoji vieta būtų saugiai pasiekama. Globėjai turėtų remti ir palaikyti tavo ugdymą, kuris atitinka asmenines galimybes, ir padėti tau rasti savo vietą visuomenėje.

Jei kartu su savo broliais ir seserimis apgyvendintas nebūtum, tau visada turėtų būti leidžiama su jais bendrauti, nebent tai būtų žalinga tau pačiam.

10 JTGTK 14 straipsnyje rašoma apie tavo teisę į geriausią įmanomą sveikatos priežiūrą, saugų geriamąjį vandenį, vertingą maistą, švartą ir saugią aplinką ir žinias, kurios padėtų tau likti sveikam. Be to, konvencijos 27 straipsnyje sakoma, kad tu turi teisę į maistą, drabužius ir saugią gyvenamąją vietą, kad galėtum kūną ir protą išsaugoti sveiką.

11 JTGTK 23 straipsnyje rašoma, kad jei turi kokią nors negalią, tai turi teisę į ypatingą globą ir paramą, kad galėtum gyventi visavertį ir nepriklausomą gyvenimą.

Kokios tavo teisės dėl išsilavinimo globos metu?

Alternatyvios globos metu tu turi tokią pačią teisę mokytis kaip vaikai ir jaunuoliai, kurie gyvena su savo tikromis šeimomis. 12 Jeigu jau lankei mokyklą, kai tau paskyrė alternatyvią globą, tai tu, jei tik įmanoma ir pats nori, turėtum likti toje pačioje mokykloje.

Kai baigsi mokyklą, tavo globėjai ir globos įstaiga turėtų padėti tau tęsti mokslus, atsižvelgiant į tavo galimybes ir interesus. Privalai turėti galimybes susipažinti su profesiniu mokymusi, studijomis universitete ar kitokiais mokslais, kurie leistų rasti darbą ir išnaudoti savo sugebėjimus.

12 JTGTK 28 straipsnyje rašoma apie tavo teisę į geros kokybės išsilavinimą. Pagrindinis mokslas turi būti nemokamas, o paskui turėtum sulaukti palaikymo siekti aukščiausio įmanomo išsilavinimo.

Kaip reikalai mokykloje?

Papasakok globėjams ir socialiniam darbuotojui apie savo pasiekimus ir galimus sunkumus mokykloje. Pasinaudok šiuo pratimu sudėlioti savo mintis:

Lankau mokyklą ir

einu į klasę.

Pažiūrėk, kas tinka tavo atveju
(galimi keli variantai).

- Mokykloje man sekasi neblogai
- Reikėtų šiek tiek pagalbos pasivyti moksluose.
- Man reikia pagalbos pasivyti šiuose dalykuose (dalykų sąrašas):
.....
.....
.....

- Mokykloje man labai sunku
- Kol esu globojamas, norėčiau likti savo mokykloje
- Norėčiau persikelti į kitą mokyklą
- Man nesvarbu, į kurią mokyklą eiti.

Svarbiausias dalykas mokykloje man yra:

.....
.....
.....

Ar globos metu viskas tavo gyvenime pasikeis?

Kol tau paskirta globa, labai svarbu išlaikyti pastovumą ir stabilumą. Pirmiausia, tavo globėjai turėtų keistis kiek įmanoma rečiau. Ir jeigu tenka pakeisti alternatyvios globos vietą, tavo gyvenimas turėtų pasikeisti kiek įmanoma mažiau. Niekas tau neturėtų kliudyti išlaikyti gerus santykius su artimais žmonėmis: bendramoksliais, draugais, buvusiais kaimynais, giminėmis ir kitais.

13 © FosterClub – The national network for young people in foster care (USA) 2008. Norėdamas gauti daugiau informacijos, apsilankyk www.fosterclub.org.
Leidimas kopijuoti ir platinti suteikiamas, jei visa informacija lieka nepakitusi.

Parodyk žmones, kurie tau svarbūs!

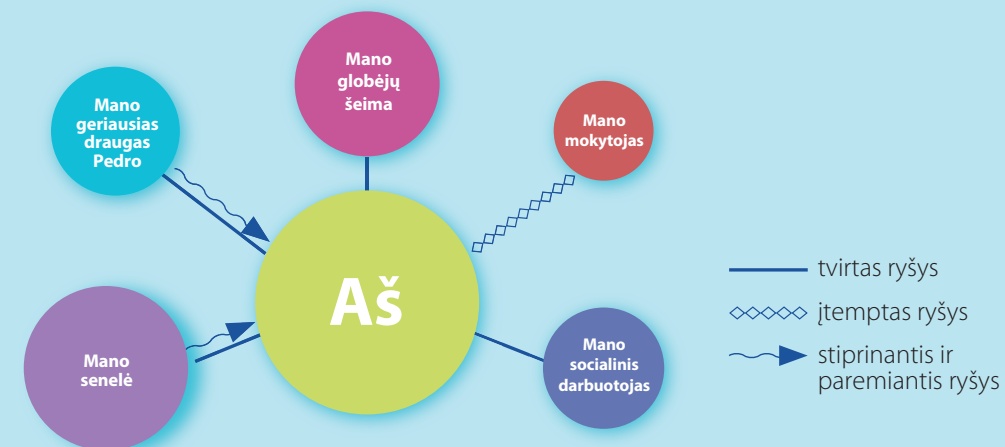
Nupiešk tau svarbių ryšių schemą „ekožemėlapi“¹⁴

Pasinaudodamas ekožemėlapiu priemone, nupiešk schemą, kas tau svarbiausia tavo aplinkoje. Schema rodo aplink tave esančių žmonių tinklą. Įtraukti šeimos nariai, draugai, mokytojai ir specialistai.

Štai kaip tai veikia.

Įrašyk į apskritimus vardus tų, kurie šiam tinklui priklauso. Vardai tų, kurie tau ypač svarbūs, turėtų būti įrašyti į didžiuosius apskritimus arti tavo paties apskritimo. Tie, kurie tavo gyvenime mažiau svarbūs, turėtų būti įrašyti į mažesnius apskritimus, toliau nuo tavo apskritimo.

Apskritimus sujunk linijomis, kaip parodyta žemiau pateiktame pavyzdyje:

Be to, gali susidaryti sąrašą žmonių, su kuriais norėtum bendrauti, ir nurodyk jų ryšį su savimi ir jų vaidmenį savo gyvenime. Į sąrašą gali įtraukti giminaičius, draugus, kaimynus, mokytojus ar ką nors kitą, į ką galėtum kreiptis, jei kiltų kokių rūpesčių. Šį sąrašą gali parodyti savo globėjui ir globos planavimo grupei, kad jie padėtų tau palaikyti ryšį su svarbiais žmonėmis.

	Vardas – santykiai	Vaidmuo mano gyvenime:
Pavyzdys:	Vardas – santykiai	Mano teta, kai turiu problemų, ji mane išklauso.

14 Adapted from Ann Hartman – Change link Gingrich, W.J. (2008). Schema (šablonas). Case Western University: Cleveland, OH, USA.
Internete: <http://www.gingrich.net/courses/SSWM517/ecomap.pdf>

Paaiškink savo globėjui ir socialiniam darbuotojui, ką manai apie susitikimus su savo tėvais.¹⁵

1. Norėčiau aplankyti savo tėvus (vieną iš tėvų) (pažymėk visus tinkamus variantus):

- Dažnai
- Kartais
- Niekada
- Kaip įmanoma greičiau
- Kai visi reikalai nusistovės
- Kai jiems bus geriau
- Nebent, jei kartu dalyvautų kitas suaugęs
- Tik su vienu iš tėvų: (parašyk kuriuo)

2. Planuodami susitikimą su mano tėvais (vienu iš tėvų), turėtumėte žinoti apie šiuos dalykus, kurie vykdavo mano namuose:

Ar globos metu prarasi ryšį su savo tikrąja šeima?

Niekas neturi tau trukdyti išlaikyti ryšį su savo tikrąja šeima, įskaitant brolius, seseris, tėvus ir kitus šeimos narius (senelius, tetas, pusbrolius, ir t. t.) tol, kol šie santykiai nėra tau pavojingi. Vaikų priežiūros tarnybos visada turi stengtis į sprendimus dėl globos įtraukti ir tavo šeimą. Jeigu tai nekenkia tavo gerovei, turėtum išlaikyti nuolatinius ir pastovius santykius su savo tikrąja šeima, o globos vieta turėtų būti kuo arčiau tavo artimųjų.

Bet visada prisimink, kad tik tu sprendi, kokius ryšius norėtum palaikyti su savo tikrąja šeima ir kaip dažnai norėtum juos matyti.

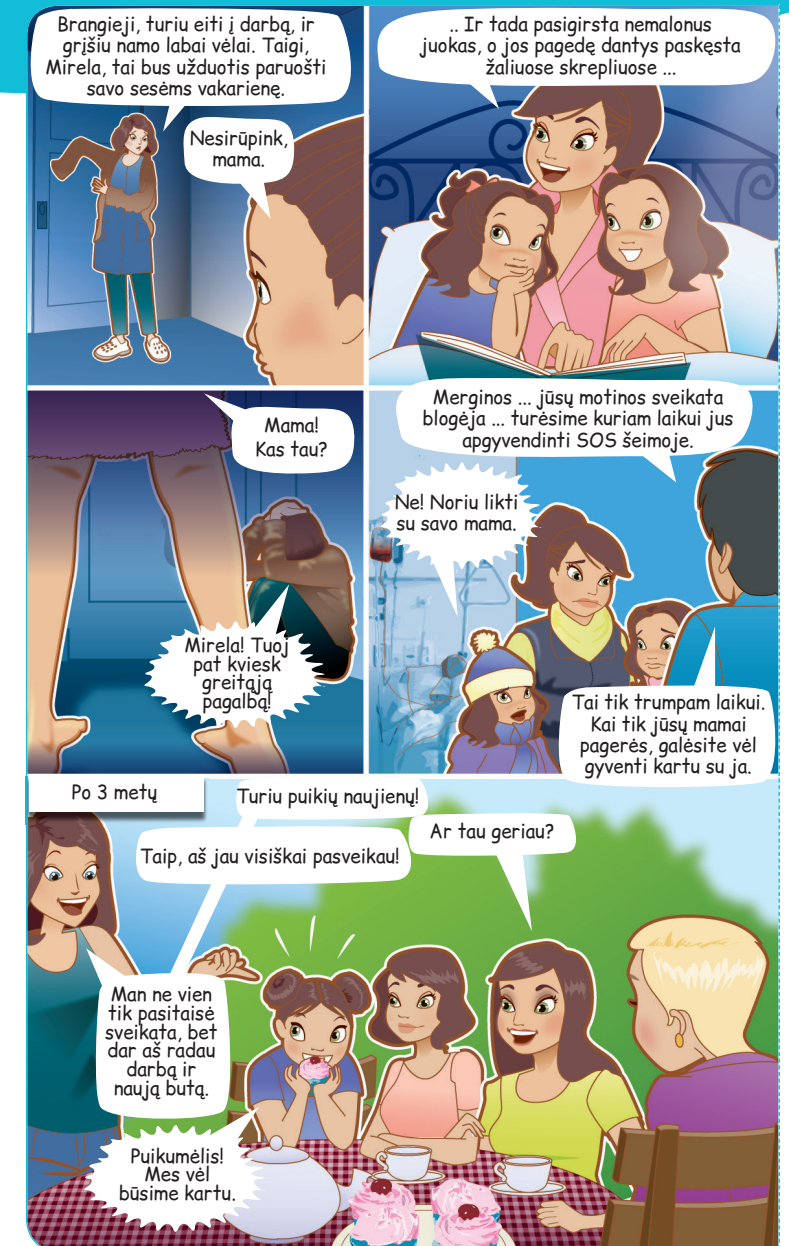
¹⁵ Adapted from „FYI: Foster Youth Involved. Entering Foster Care. The FosterClub“. Internete: www.fosterclub.com/files/Entering_Foster_Care_form.pdf

Kaip ilgai tau reikės alternatyvios globos?

Tavo globa niekada neturėtų trukti ilgiau nei būtina ir tau turėtų būti suteikta galimybė grįžti į savo šeimą iškart, kai tavo tėvai ar kiti tikrosios šeimos nariai galės priimti globos atsakomybę. Kad viskas vyktų sklandžiau, tu turi teisę kartais įvertinti savo gyvenamąją vietą. Tai reiškia, kad kartais tiek tavo aplinkybės, tiek ir tavo šeima bus iš naujo įvertinti, visada atsižvelgiant į tavo nuomonę, kas geriausia tau.

Vaikų priežiūros tarnybos turėtų reguliariai įvertinti tavo globos kokybę, ir jeigu yra pastebima, kad globa netinkama, tu turi teisę į globą kitoje vietoje.

¹⁶ JT/TK 25 straipsnyje rašoma, jog alternatyviosios globos atveju tu turi teisę, kad tavo globa būtų reguliariai įvertinama, ar ji geriausiai atitinka tavo reikmes.

Neturėtum bijoti pranešti apie bet kokį patiriamą smurtą.

Ar žinai, kaip tai padaryti?

- ▶ **Jeigu globos metu patiri prievartą arba esi neprižiūrimas**, paskambink ir pranešk apie tai savo socialiniam darbuotojui. Jei jauti, kad tau baisu dėl savo saugumo ar gerovės, **turėtum TUOJ PAT skambinti** vaikų priežiūros tarnybai, policijai ar karštąja vaikų linija, jei tokia yra.
- ▶ Apie tai dar gali pranešti kontrolieriui 17 arba kitoms nepriklausomoms įstaigoms, kurios veikia, kad saugotų tavo teises. Dar yra naudinga turėti kontaktus tų įstaigų, kurios specialiai dirba dėl vaikų teisių gynybos.

Įstaigos geriau supras apie visa, kas įvyko, jeigu tiksliai surašysi detales apie patirtą smurtą ir prastą priežiūrą. Jei įmanoma, pasinaudok kalendoriumi arba užrašyk visų įvykių laiką. Pasitikrink, ar turi šiuos vardus ir telefonų numerius:

1. Pagalbos telefonai:

policija.....

greitoji pagalba.....

medicinos paslaugos.....

karštoji linija.....

2. Socialinis darbuotojas:.....

3. Socialinio darbuotojo vadovas:.....

4. Kontrolierius:.....

5. Papildomi kontaktai:.....

17 Patikrink internete: <http://crin.org/enoc/members/index.asp> ir sužinok, ar tavo šalyje veikia kontrolieriai vaikų klausimais.

18 JTVTK 16 straipsnyje rašoma, kad tu turi teisę į privatumą.

19 JTVTK 19 straipsnyje rašoma, kad tu turi teisę būti apsaugotas nuo fizinio ir psichologinio smurto bei blogo elgesio.

37 konvencijos straipsnyje sakoma, kad niekam neleidžiama tavęs žiauriai ar pavojingu būdu bausti.

Kaip bus apsaugotas tavo privatumas?

Ar visi apie tai sužinos?

Ne! Tavo teisė į privatumą turi būti gerbiama per visą globos laikotarpį. 18 Tavo asmeninis paštas, el. paštas, telefono skambučiai ir visos kitos priemonės, per kurias būtų galima sužinoti apie tave, negali būti viešinami.

Tau dar turi būti leidžiama susipažinti su oficialia tavo bylos informacija. Ši informacija, pavyzdžiui, priežastys, kodėl tau paskirta globa, negali būti viešai skelbiamos – nei tavo mokyklai, nei religiniam centrui, nei kuriam nors asmeniui, kuris nėra atsakingas už tavo globą. To reikia, kad būtum apsaugotas nuo bet kokios diskriminacijos.

Ar tau globos metu bus saugu?

Tavo saugumu rūpinasi visi! Visos globos priemonės turi užtikrinti, kad tavo orumas ir saugumas būtų ginami ir gerbiami. 19

Niekas neturi teisės tavęs užgauti, iš tavęs šaipytis ar kokiu nors būdu žeminti. Tavo globėjas neturi tau grasinti, tavęs gąsdinti, ir tu privalai būti apsaugotas nuo seksualinės prievartos ir išnaudojimo.

Žodynėlis 35 psl.

Žodynėlis 35 psl.

Yra daug priežasčių, kodėl globa gali būti nutraukiama. Gali grįžti į savo tikrąją šeimą arba persikelti į kitą vietą. Bet šiame skyriuje kalbama apie savarankiško gyvenimo pradžią. Vaikų priežiūros tarnybos padės tau dėl alternatyvios globos, kol sulauksi tam tikro amžiaus. Tas amžius nustatytas šalies vaikų globos įstatymuose ir įvairiose šalyse skiriasi. Daugumos Europos šalių vyriausybės ir toliau siūlo paramą ir pagalbą jaunimui, kol jie baigs mokslus ir turės pastovių ir pakankamų pajamų. Kai kuriose šalyse jaunimui, kai pasibaigia globa, suteikiama įvairi parama.

Kaip pasiruošti globos pabaigai?

Kai pasibaigs globa, reikės pradėti savarankišką suaugusiojo gyvenimą. Tai viso proceso, kuris prasidėjo, kai tau buvo paskirta globa, pabaiga. Per savo vaikystę ir paauglystę tu mokaisi įgūdžių, kurie paruošia tave gyventi savarankiškai. Atėjus laikui, kai tau tikrai reikės palikti alternatyvią globą, toks pasiruošimas taps dar intensyvesnis.

Ypač svarbus, aišku, yra išsilavinimas. Tačiau be mokyklos yra ir daug kitokios veiklos, kuri paruoš tave suaugusiųjų gyvenimui: yra naudinga dalyvauti visuomeniniame ir kultūriniame gyvenime, žaisti žaidimus ar mokytis groti, sportuoti, pramokti kasdienio gyvenimo įgūdžių, pavyzdžiui, sužinoti apie sveikatą ir higieną, maisto ruošimą ir kaip tvarkytis su pinigais.

Ką reikia žinoti, kai globa pasibaigs?

Kai tenka išeiti, gali jausti įtampą, todėl turi žinoti, kaip tą įtampą įveikti.

Palaikymo gali sulaukti iš visuomeninių organizacijų, pavyzdžiui, jaunimo centro, religinės grupės ar kitos veiklos, į kurią gali įsilieti. Taip pat turėtum žinoti, kur skambinti nelaimės atveju, kur gauti informacijos apie tolesnį išsilavinimą, darbo paiešką, kaip rasti būstą ir kur kreiptis dėl medicininės pagalbos.

Ar gali ir toliau palaikyti ryšį su žmonėmis, su kuriais susipažinai globos metu?

Palaikyti ryšį su globėjais, socialiniais darbuotojais ir visais vaikais bei jaunuoliais, su kuriais susidraugavai globos metu, yra labai svarbu. Niekas neverčia to daryti, bet tu turi teisę palaikyti ryšį su žmonėmis, kurie tau svarbūs.

Ar gali išreikšti savo nuomonę dėl planuojamo globos nutraukimo?

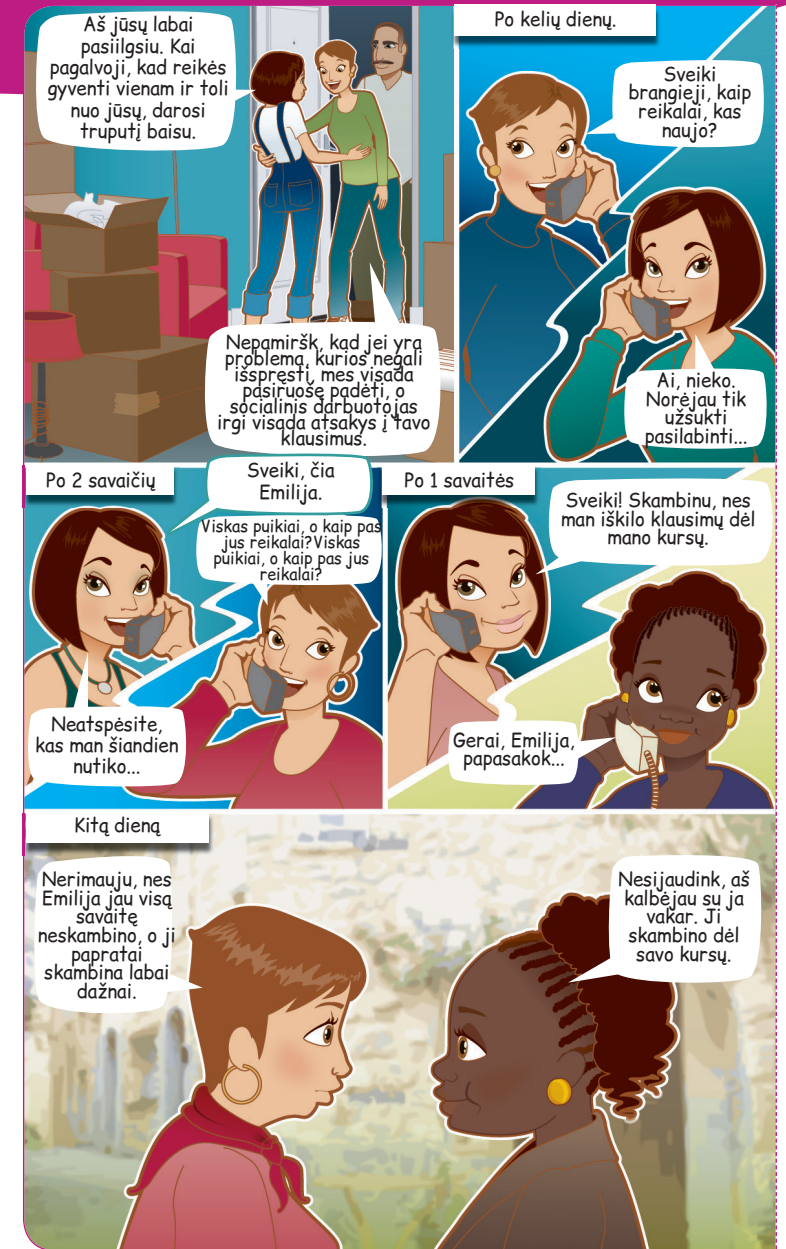
Tu visada turi teisę pasisakyti apie sprendimus, kurie susiję su tavo gyvenimu. Kaip ir globos metu ar planuojant globą, taip ir ją paliekant visada gali pasakyti savo nuomonę.

Priežiūros nutraukimas yra svarbi tavo asmeninio globos plano dalis, todėl reikia atsižvelgti į tavo poreikius ir gabumus, taip pat tavo nuomonę ir pageidavimus.

Kokios paramos gali tikėtis, kai išaugi iš globos amžiaus?

Net tada, kai tampi suaugęs ir palieki globą, vis tiek gali gauti paramą. Tiek vietinės valdžios institucijos, tiek globos organizacija turėtų padėti tau dėl mokslo išlaidų, būsto, darbo paieškų ir pan. Tu gali naudotis paslaugomis, kurios skirtos globai pasibaigus; tai įvairios konsultacijos, savarankiško gyvenimo įgūdžių kursai, visuomeninės organizacijos, mokesčio už mokslą atidėjimas ir kitokia finansinė parama.

Geriausia, kad turėtum kontaktinį asmenį, kuris padėtų tau viską planuoti ir pasinaudoti visomis esamomis priemonėmis bei paslaugomis.

Susikurk planą, kaip gyvensi pasibaigus globai!

Kartu su savo globėju ir socialiniu darbuotoju galite susikurti planą, ko imsiesi pasibaigus globai. Turėtum įrašyti:

- išsilavinimo tikslus;
- darbo tikslus;
- fizinės ir emocinės sveikatos poreikius;
- transporto poreikius;
- kur planuoji apsistoti, ir antrą variantą, jeigu pirmas atkristų;
- kaip pasirūpinti lėšomis ir kaip jas naudoti;
- asmens tapatybės dokumentai, dokumentinės nuotraukos ir mokyklos išrašas.

Kad nepraleistum svarbių tikslų, pabandyk atsakyti į šiuos klausimus:

1. Kokių yra galimybių stoti toliau mokytis ar siekti profesinio išsilavinimo?
2. Kur galėčiau pagal savo galimybes apsigyventi?
3. Kas teikia pagalbą ieškant darbo? Kur galiu pramokti įgūdžių, kad būčiau geriau pasirengęs darbui?
4. Ar yra tavo vietovėje jaunimo centras, kur jaunimas gali ateiti susirasti jiems reikalingą informaciją?
5. Kur aš galiu rasti informacijos dėl sveikatos priežiūros (įskaitant lytinį švietimą) ir sužinoti apie galimybes gauti medicinos paslaugas?
6. Jei turėčiau klausimų arba man reiktų pagalbos, kam galiu paskambinti?

Pasitark su savo socialiniu darbuotoju ar globėjais ir užrašyk agentūrų bei organizacijų pavadinimus, adresus, telefonų numerius ir pavardes asmenų, kuriems galėtum paskambinti.

Koks bus tavo tikrosios šeimos vaidmuo, kai tau baigsis globa?

Kai globa nutrūks, tėvų ir giminaičių pagalba tau gali praversti. Jei nori, gali nurodyti, kurie šeimos nariai tavo gyvenime yra svarbūs ir su kuo norėtum palaikyti ryšį.

Tada specialistai su jais užsiims, kad jie sugebėtų tau geriausiai padėti pereiti į savarankišką gyvenimą. Tavo tikrajai šeimai turi būti pranešta apie globos nutraukimo etapą, kad jie irgi galėtų dalyvauti priimant sprendimus kartu su tavimi, tavo globėjais ir socialiniu darbuotoju.

Atšvęskime!

Diena, kai tau baigiasi globa, žymi tavo naujo gyvenimo pradžią. Jei norėtum surengti vakarėlį ar išleistuves, tau tikrai padės suorganizuoti šią ypatingą akimirką.

Tu turi teisę dalyvauti 20 visuose tavo alternatyvios globos laikotarpiu priimamuose sprendimuose. Svarbu, kad visi sprendimus priimantys asmenys tave atidžiai išklaustytų ir į tavo nuomonę būtų atsižvelgiama. Juk niekas apie tavo gyvenimą nežino geriau nei tu pats. Šis skyrius ragina tave pamąstyti apie įvairius būdus, kaip galėtum pasinaudoti savo teise dalyvauti sprendimuose.

Ar su tavimi pasitaria, kai priimami su tavo gyvenimu globoje susiję sprendimai?

Globos planavimo komanda turėtų klausti tavo nuomonės, ir dėti visas pastangas, kad suprastų tavo problemas ir pageidavimus. Kartais suaugusieji nusprendžia priešingai nei tu norėtum. Jei taip atsitinka, jie turi paaiškinti, kodėl taip nusprendė. Globos planavimo komanda privalo tave paskatinti išreikšti nuomonę ir ją vertinti.

Ar esi pakankamai informuotas apie svarbiausius dalykus alternatyvios globos laikotarpiu?

Tu turi gerai žinoti apie:

- vietą, kur tau paskirta globa;
- kokia tvarka ten laukia;
- galimybę grįžti pas savo tikrąją šeimą;
- kaip globą nutraukti.

Tau iš anksto apie tai turi būti paaiškinta, o informacija privalo būti tiksli ir išdėstyta taip, kad viską aiškiai suprastum.

Žodynėlis 35 psl.

20 JTVTK 12 straipsnyje rašoma, kad tu turi teisę išsakyti savo nuomonę, kai suaugusieji priima su tavimi susijusius sprendimus, ir į tavo žodžius turi būti atsižvelgiama.

Ar tau leidžia dalyvauti kuriant tavo individualios globos planą?

Jei tik esi pakankamai subrendęs, turi tiesiogiai dalyvauti kuriant tavo individualios globos planą. Planą reikia reguliariai atnaujinti ir dėl to turi būti tariamasi su tavimi.

Ar tau siūlė galimybę dalyvauti priimant sprendimus?

Globos įstaiga tau turi suteikti realias galimybes dalyvauti sprendimų priėmimo procese. Tai gali būti pasitarimas susitikus su tavo globėju, socialiniu darbuotoju ir vaikų priežiūros tarnyba arba didesniame sambūryje su kitais vaikais ir jaunuoliais. Labai svarbu, kad galimybės išreikšti savo nuomonę atitiktų tavo amžių, brandą ir gebėjimus. Jei turi specialių poreikių, organizuojant tavo dalyvavimą į juos turi būti atsižvelgiama.

Ką turėtų žinoti ir daryti tavo globėjas, kad paskatintų tave dalyvauti priimant sprendimus?

Globėjai yra tie žmonės, kurie turėtų tave informuoti apie tavo teisę būti išklaustyti.

Jie turi būti nusiteikę ir mokėti tave išklausti, suprasti tavo problemas bei nuomonę, ir priimant sprendimus į visa tai atsižvelgti. Jie turėtų padėti tau dalyvauti kiek įmanoma aktyviau pagal tavo amžių.

Kas tada, jei tavo teisės negerbiamos?

Jeigu tavo teisių negerbia, tau turi būti suteikta galimybė pateikti skundą nešališkai ir nepriklausomai institucijai. Tai galėtų būti vaikų kontrolierius, 21 asmuo iš vaikų priežiūros tarnybos arba nepriklausoma šalies, regiono ar vietinė agentūra. Prieš rašydamas skundą, turėtum būti gerai supažindintas su savo teisėmis ir visa skundo pateikimo tvarka. Viskas turi būti paaiškinta taip, kad suprastum. Procedūra turėtų būti kiek įmanoma paprastesnė.

Žodynėlis

Ką tai iš tiesų reiškia?

Alternatyvi globa

Tai globa, kuri teikiama vaikams ir jaunimui, kuriais negali pasirūpinti tėvai. Alternatyvi globa yra priemonė, suderinta ar nustatyta administracinių arba teisminių institucijų. Terminas „alternatyvi globa“ taikomas tada, kai be tėvų globos likęs vaikas vis tiek gyvena „namuose“, tai yra, globos namuose, namuose pas globėjus ar kitoje vietoje, kur vaikui suteikiamas pastovumas, saugumas ir parama.

Svarbiausia – vaiko interesai

Suaugusieji turėtų daryti viską, kas geriausia vaikui. Jie turi priimti sprendimus, kurie būtų naudingiausi vaiko ar jaunuolio vystymuisi.

Vaikų priežiūros tarnybos

Tai vietinės valstybinės organizacijos, atsakingos už vaikus, kuriems paskirta alternatyvi globa. Jie stengiasi užtikrinti, kad kiekvienas vaikas, kuriam reikia alternatyvios globos, sulauktų geriausios globėjų pagalbos ir gyventų patogiomis bei saugiomis sąlygomis. Jie reguliariai patikrina, ar šių sąlygų yra laikomasi. Vaikų priežiūros tarnybos nori geriausios globos vaikams ir jaunuoliams. Jie nusprendžia, kada vaikai gali grįžti į savo tikrąją šeimą.

Globos apžvalga

Tai reguliarus individualios globos plano įvertinimas. Vaikas arba jaunuolis, globėjas ir kiti specialistai susitinka aptarti, pavyzdžiui, galimybes ir variantus vaikui sugrįžti į tikrąją šeimą, įvertina, ar nereikėtų pakeisti dabartinės globos, spendžia, kokią mokyklą pasirinkti ir taip toliau.

Globėjai

Tai yra suaugusieji, kurie rūpinasi vaikų ir jaunuolių globa. Globėjas gali būti vienas iš tėvų, o alternatyvios globos atveju tai specialiai apmokytas suaugęs žmogus, kurio darbą prižiūri ir kuriam padeda kiti globos specialistai. Alternatyvios globos laikotarpiu vaiko globėjai turėtų būti keičiami kiek įmanoma rečiau.

Globos planavimo komanda

Ją sudaro socialinis darbuotojas, tikrosios šeimos nariai, globėjai ir kiti šioje srityje dirbantys suaugusieji, kurie dalyvauja priimant sprendimus dėl oficialios vaiko arba jaunuolio globos. Ši komanda turėtų kartu su globojamu vaiku ir jaunuoliu spręsti globos reikalus.

Globos įstaiga

Tai įstaiga, kuri teikia alternatyvią globą ir prižiūri, kad ji būtų kokybiška. Tai gali būti vyriausybė, su religija susijusi ar nevyriausybė organizacija, kuri rūpinasi alternatyvia globa šeimos ar panašioje gyvenamoje aplinkoje.

Vaikas

Vaiku vadinamas bet kuris asmuo, kuriam mažiau nei 18 metų. Vaikai, kuriems 12 metų ar daugiau, gali būti vadinami „paaugliais“ arba „jaunuoliais“. Jungtinės Tautos jaunuoliais vadina tuos, kuriems yra tarp 15 ir 24 metų. Tėvų globos netekę vaikai
Tai vaikai, kurie dėl kokių nors priežasčių negyvena su savo tėvais.

Konvencija

Konvencija yra teisinis privalomas susitarimas tarp šalių. Konvencijos kartais vadinamos sutartimis, paktais arba tarptautiniais susitarimais.

Europos Taryba

Europos Taryba yra tarptautinė organizacija įkurta 1949 metais, kuri dabar turi 47 valstybes nares. Jos vaidmuo yra skatinti laikytis žmogaus teisių, demokratijos ir svarbiausių vertybių. Ji nustato bendrus demokratinius principus, kurie grindžiami Europos žmogaus teisių

konvencija ir kitomis konvencijomis bei rekomendacijomis dėl asmenų apsaugos, kas, aišku, apima ir 150 mln. Europos vaikų. Tikroji šeima
Vaiko šeima: tėvai, broliai, seserys, seneliai ir kiti giminaičiai.

Globa šeimoje

Alternatyvi globa šeimos aplinkoje. Europoje labiausiai paplitusios globos šeimoje formos yra tokios:
giminaičių globa – tvarka, pagal kurią vaikas gyvena pas gimines ar šeimos draugus, su kuriais iki tol turėjo glaudžius ryšius;
globėjai – tvarka, pagal kurią vaikas atsakingų institucijų apgyvendinamas šeimoje, kuri nėra jo tikroji šeima. Globėjų šeimos atrenkamos remiantis jų kvalifikacija ir yra prižiūrimos, kad būtų užtikrinta, jog jie suteikia geriausią įmanomą globą.

Žmogaus teisės

Teisės, kurias turi visi žmonės, įskaitant vaikus, vien dėl to, kad jie yra žmonės, nesvarbu, kokių gebėjimų turėtų, kad ir kokia būtų jų pilietybė, tautybė, lytis, kalba, tautybė, rasė ar seksualinė orientacija.

Individualus globos planas

Šį planą kartu kuria globojamas vaikas ir globos komanda. Jis skirtas patenkinti konkrečius vaiko poreikius ir atsižvelgti į jo ar jos individualius gebėjimus bei siekius. Plane nurodoma, kas yra atsakingas už emocinį, pažintinį, fizinį ir socialinį vaiko vystymąsi ir yra periodiškai įvertinamas per procesą, vadinamą globos apžvalga.

Globos nutraukimas

Tai procesas, skirtas padėti jauniems žmonėms sklandžiai pereiti nuo globos prie savarankiško gyvenimo. Tai apima išsilavinimą, mokymą ir gyvenime svarbių įgūdžių lavinimą globos metu, o globai pasibaigus ir pagalbą jaunuoliui tapti savarankiškam. Tai gali būti įvairios konsultacijos, savarankiško gyvenimo įgūdžių kursai, visuomeninės organizacijos, mokesčio už mokslą atidėjimas ir kitokia finansinė parama.

Kontrolierius

Kontrolierius yra asmuo, kurį skiria vyriausybė užtikrinti, kad valstybinės, nevyriausybės organizacijos ir atskiri asmenys laikosi žmogaus teisių. Kontrolierius privalo būti gerai susipažinęs su vaiko teisėmis. Jeigu vaikai ar jaunuoliai skundžiasi dėl savo teisių pažeidimų kontrolieriaus pareiga imtis tą klausimą nagrinėti

ir pasiūlyti sprendimus. Kai kuriose šalyse yra specialios kontrolieriaus pareigos vaikų ir jaunimo reikalams. Vaikų teisių apsaugos kontrolieriai Europoje sudaro Europos vaikų teisių kontrolierių tinklą:
<http://crin.org/enoc/members/index.asp>

Kokybiškos globos standartai

Tai standartai, kurie užtikrina reikiamą globos kokybę. Kokybiškos globos standartai turi būti taikomi visoms globos formoms ir jų turi būti laikomasi visu globos laikotarpiu: priėmimo globoti metu, per planavimo procesą, pasibaigus globai, vaiko apsaugos procedūrose ir t. t. „Kokybės vaikams“ yra vienas pavyzdžių, kokie turi būti kokybiškos globos standartai.

Globa įstaigoje

Tai nėra alternatyvi globa šeimoje, bet globa teikiama mažesnėmis ar didesnėmis grupėmis, rūpinantis apmokamiems pamainomis dirbantiems specialistams. Kai globos įstaigoje gyvena didelis skaičius vaikų, pavyzdžiui, kokie 300, tai yra vadinama institucine globa. Tokiu atveju nukenčia globos sąlygos ir kokybė, todėl vaikams tampa sunku naudotis savo teisėmis. Daug šalių Europoje institucinę globą keičia į globą šeimoje, ir toks procesas vadinamas „deinstitutionalizavimu“.

Sužinok daugiau ir dalyvauk!

SOS vaikų kaimas yra šeimos pagrindu veikiantis globos modelis, kai tėvų globos netekęs vaikas gali augti rūpestingos šeimos aplinkoje. SOS globėjas vadovauja SOS šeimai ir yra tiesiogiai atsakingas už vaiko globą ir vystymąsi.

Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvencija

Tai tarptautiniu mastu suderintų standartų rinkinys ir įsipareigojimai, skiri apsaugoti ir puoselėti teises visų žmonių iki 18 metų. Šiomis teisėmis siekiama užtikrinti, kad vaikai augtų geriausiomis įmanomomis sąlygomis – vystytųsi ir mokytųsi saugioje aplinkoje, galėtų naudotis kokybiška sveikatos priežiūra ir visapusiškai dalyvauti šeimos, kultūriname ir socialiniame gyvenime.

Jaunuoliai, išaugę iš globos amžiaus

(savarankiški)

Tai jaunuoliai, kurie globą palieka dėl to, kad sulaukė amžiaus, kai jiems nebetaikoma ypatinga apsauga ir pagalba, skiriama iš globos sistemos.

Europos Tarybos programa „**Kurkime Europą vaikams ir su vaikais**“ buvo įsteigta siekiant puoselėti vaikų žmogaus teises ir apsaugoti vaikus nuo visų smurto formų. Už programą atsakinga komanda sprendžia tokius klausimus kaip smurtas namuose ir mokykloje, švietimas apie žmogaus teises, vaikai ir internetas, bei vaikai ir teisingumo sistema. Atsižvelgiama į konkrečias be tėvų globos likusių vaikų teises ir poreikius, ypač išsilavinimo galimybes, socialines, sveikatos ir teisinės paslaugos, taip pat į teisę dalyvauti sprendimuose. Daugiau informacijos apie konvencijas, susitikimus ir leidinius, o kartu ir internetinį žaidimą „Wild Web Woods“ rasi apsilankęs interneto svetainėje www.coe.int/children

SOS vaikų kaimai yra nevyriausybinė ir nereliginė organizacija, kuri rūpinasi vaikais ir kuri vaikams, galintiems netekti tėvų globos arba jau netekusiems tėvų globos, teikia tiesiogines globos, švietimo ir sveikatos apsaugos paslaugas. Organizacija taip pat ugdo globėjų, jų šeimų ir bendruomenės gebėjimus suteikti vaikams tinkamą globą. SOS vaikų kaimai taip pat gina be tėvų globos likusių vaikų teises. Įkurta 1949 metais ir veikianti 130 šalių, organizacija vadovaujasi JT Vaiko teisių konvencijos dvasia.

www.sos-childrensvillages.org

„**Kokybės vaikams**“ standartai yra 18 kokybės priežiūros standartų rinkinys, Europoje taikomas alternatyvios vaikų globos atveju. „Kokybės vaikams“ standartai buvo kuriami naudojantis gyvais pasakojimais ir aktyviu tyrimo metodu, kuriame dalyvavo beveik 500 žmonių iš 32 šalių, įskaitant vaikus, jaunuolius, tikrąsias šeimas, globėjus, socialinius darbuotojus ir kitus suinteresuotus asmenis. „Kokybės vaikams“ standartus 2007 m. birželį Europos Parlamentui pristatė trys organizacijos: SOS vaikų kaimai, Tarptautinė globėjų organizacija (IFCO) ir Tarptautinė švietėjiškų draugijų federacija (FICE). Nuo tada šios trys organizacijos skatina įgyvendinti minėtus standartus šalių globos sistemose. Vaikai ir jaunuoliai, kaip ir jų globėjai, yra skatinami susipažinti ir taikyti „Kokybės vaikams“ standartus globos laikotarpiu.

www.quality4children.info

„Jaunimo galia“ (Power4Youth) yra jaunimo organizacija, kurios nariai gyvena (ar gyveno) alternatyvios globos sąlygomis. Jų tikslas: keistis žiniomis; dalintis savo patirtimi; susirasti draugų; dalyvauti įgyvendinant „Kokybės vaikams“ standartus; siekti tarpusavio paramos. Kiekvienas globą patyręs vaikas ar jaunuolis iki 28 metų gali tapti „Jaunimo galios“ organizacijos nariu. „Jaunimo galios“ organizacija dalinasi informacija internete, bet rengia ir gyvus susitikimus su savo nariais, aptaria globos patirties turinčių vaikų ir jaunimo poreikius. Jie taip pat teikia pasiūlymus, kaip gerinti globos kokybę šalies ir tarptautiniu lygmeniu bei siekia, kad į šiuos pasiūlymus būtų atsižvelgta.
www.power4youth.eu

Naudingos nuorodos

(Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvencija)

Visas Konvencijos tekstas:
www2.ohchr.org/english/law/crc.htm
Vaikams sukurta versija:
www.unicef.org/voy/media/rights_leaflet.pdf
Patikrink, ar JT Vaiko teisių konvencijos nėra tavo gimtąja kalba adresu:
www.unicef.org/voy/explore/rights/explore_2781.html

(Europos Tarybos rekomendacija Rec(2005)5 dėl globos įstaigose gyvenančių vaikų teisių)

www.coe.int/familypolicy
(pasirink „vaikai globos įstaigose“; yra šiomis kalbomis: čekų, prancūzų, islandų, anglų, rusų, graikų, lenkų, estų ir serbų)

(Europos Tarybos Vaikų teisių ir šeimos politikos skyrius)

www.coe.int/familypolicy

(Europos Tarybos darbai dėl globos įstaigose gyvenančių vaikų)

www.coe.int/familypolicy
(pasirink „vaikai globos įstaigose“)

(Europos Tarybos programa „Kurkime Europą vaikams ir su vaikais“)

www.coe.int/children

(„Kokybės vaikams“ standartai)

www.quality4children.info
Medžiaga 26 kalbomis:
www.quality4children.info/content/cms,id,89,nodeid,31,_country,at,_language,en.html

(„Jaunimo galia“ / Power4Youth)

www.power4youth.eu

(JT gairės)

www.crin.org/docs/DRAFT_UN_Guidelines.pdf

(Europos vaikų teisių kontrolierių tinklas)

<http://www.crin.org/enoc/members/index.asp>

(SOS vaikų kaimai (SOS Kinderdorf International))

www.sos-childrensvillages.org

(Tarptautinė globėjų organizacija (IFCO))

www.ifco.info/

(Tarptautinė švietėjiškų draugijų federacija (FICE))

www.fice-inter.org/

(Europos Sąjungos programa „Veiklus jaunimas“)

www.salto-youth.net/about/

(Europos vaiko teisių nacionalinių stebėtojų tinklas („ChildOnEurope“))

www.childoneurope.org

(Vaiko teisių informacinis tinklas (CRIN))

www.crin.org

(Geresnės globos tinklas)

<http://www.crin.org/bcn/>

(Unicef (Jungtinių Tautų Vaikų fondas))

www.unicef.org

(Jaunimo balsai)

www.unicef.org/voy/explore/rights/explore_155.html
www.unicef.org/protection/files/Parental_Care.pdf

Tavo pastabos

Vaikų ir jaunuolių globa

Sužinok savo teises!

Ar globos metu galėsiu matytis su savo tikrąja šeima? Kas, jeigu aš nenoriu jų matyti? Ką daryti, jei alternatyvios globos metu patiriu prievartą ir blogą priežiūrą? Į ką galiu kreiptis, jeigu turiu problemų su savo socialiniu darbuotoju? Ar globos procese aš turiu teisę išsakyti savo nuomonę?

Vaikų ir jaunuolių globa. Sužinok savo teises! yra vaikams suprantamai prašytas bukletas, skirtas vaikams ir jaunimui, kuriems paskirta alternatyvi globa. Jame yra atsakymai į čia paminėtus klausimus ir dar daug kitų. Per komiksus, istorijas ir naudingą informaciją globojami vaikai ir jaunuoliai gali sužinoti apie savo teises, kurios nustatytos Jungtinių Tautų Vaiko teisių konvencijoje, Europos Tarybos rekomendacijoje dėl vaikų, gyvenančių globos įstaigose, teisių ir „Kokybės vaikams“ standartuose, skirtuose namų netekusių Europos vaikų globai. Jie taip pat gali išmokti naudotis šiomis teisėmis ir būti aktyvūs savo globos procese, o kartu ir jį tobulinti.

Vaikų ir jaunuolių globa. Sužinok savo teises! galima ir atsisiųsti iš www.coe.int/children, Europos Tarybos Vaiko teisių programos svetainės „Kurkime Europą vaikams ir su vaikais“.

Šio leidinio leidyba finansuota pagal Europos Sąjungos Teisių, lygybės ir pilietybės programą.

Leidinio turinys jokia būdu negali būti naudojamas Europos Komisijos nuomonei atspindėti.

Europos Tarybai priklauso 47 valstybės narės, esančios beveik visame Europos žemyne. Įkurta 1949 metais, Europos Taryba siekia kurti bendrus demokratinius ir teisinius principus, kurie remiasi Europos žmogaus teisių konvencija ir kitais pamatiniais dokumentais dėl asmenų, įskaitant vaikus, apsaugos.